

2019-01-03

FRA beteckning
20 400:3808/18:2

Försvarsdepartementet
Rättssekretariatet
103 33 Stockholm

Er handläggare
Mikael Andersson
FRA handläggare
Caroline Rydin

Ert datum
2018-09-03
FRA föreg. datum

Er beteckning
Fö2018/00999/RS
FRA föreg. beteckning

Remiss av betänkandet Behandlingen av personuppgifter vid Försvarsmakten och Försvarets radioanstalt (SOU 2018:63)

FRA välkomnar utredningens överväganden och förslag i stort och lämnar följande synpunkter. Synpunkterna följer betänkandets disposition.

Inledning och sammanfattning av FRA:s synpunkter

Inledning

Försvarsunderrättelseverksamhet inriktas kontinuerligt för att möta de för stunden aktuella underrättelsebehoven. De närmare inriktningar som ställs till FRA präglas alltid av de avgränsningar för verksamheten som anges i FUL¹, LSF² samt det årliga inriktningsbeslutet från regeringen.

De specifika underrättelsebehov som ställs till FRA formas till del utifrån uppdragsgivarnas konkreta informationsbehov avseende kända företeelser. Syftet är att genom långsiktig uppföljning följa förändringar som kan innebära att något som tidigare inte utgjorde ett hot övergår till att vara ett hot. FRA kan på så sätt bidra till uppdragsgivarnas egen långsiktiga förmåga att hantera och reducera hot, t.ex. terrorhot och hot mot Sveriges territoriella suveränitet.

¹ Lag (2000:130) om försvarsunderrättelseverksamhet

² Lag (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Till del formas uppdragsgivarnas informationsbehov av företeelser och händelser som inte kunnat förutsägas men som genom händelseutvecklingen visat sig utgöra hot, t.ex. genom ett redan genomfört terrorattentat eller genom ett oförutsett angrepp från ett land på ett annat. Av sådan händelseutveckling följer ett omgående och tidskritiskt behov för uppdragsgivarna att identifiera kvarvarande oupptäckta hotaktörer eller angreppsplaner vilket kan göra det möjligt för dem att, för svenskt vidkommande, minska konsekvenserna av händelsen.

Därutöver kännetecknas informationsbehoven av det som kan sägas utgöra essensen i underrättelseverksamhet – att för FRA:s del genom signalspaning - upptäcka sådana företeelser och hot som ännu ingen är varse i syfte att möjliggöra för uppdragsgivarna att vidta hotreducerande åtgärder redan innan hotet materialiserats.

FRA får genom signalspaning sällan eller aldrig en helhetsbild av de företeelser mot vilka myndigheten inriktas. De resultat som FRA rapporterar till uppdragsgivare utgör i mycket hög grad pusselbitar och fragment av en helhet. Det är ofta först när kompletterande bearbetning och analys sker i uppdragsgivarnas egna underrättelseprocesser som en helhetsbild kan erhållas. Den fortsatta analysen genererar ofta ny information som blir till nya ingångsvärden för FRA:s fortsatta signalspaning. Behovet av tidskritisk samverkan och utbyte av information mellan underrättelseproducenter och underrättelsekonsumenter är därför omfattande och har påtagligt ökat i takt med att hoten från t.ex. terrorism, främmande underrättelseverksamhet och cyberangrepp ökat.

Det ovanstående illustrerar komplexiteten i verksamheten och verksamhetens genomförande. Personuppgifter måste regelmässigt behandlas för att FRA ska kunna genomföra myndighetens uppdrag avseende signalspaning och informationssäkerhet för att tillgodose uppdragsgivarnas behov. Detta påverkar sammantaget utformningen av den reglering som bör gälla för försvarsunderrättelse- och informationssäkerhetsverksamheten.

Sammanfattning av FRA:s synpunkter i huvudsak

FRA:s försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet respektive informationssäkerhetsverksamhet träffas idag av olika regelverk för personuppgiftsbehandlingen. Utredningens förslag till ett regelverk innebär förtydliganden av ett redan idag reglerat område. Den integrering av regelverken som föreslås kommer att underlätta tillämpningen och återspegla verkligheten i högre grad än vad som är fallet idag. De synpunkter som framförs i det följande avser att bidra till att de intressen som den föreslagna regleringen är avsedd att värna omhändertas på ett tydligare och mer rättssäkert sätt.

FRA instämmer således i utredningens förslag att lagen om behandling av personuppgifter vid FRA ska gälla behandling av personuppgifter i myndighetens försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet samt informationssäkerhetsverksamhet och att den bestämmelse i dataskyddslagen som utvidgar dataskyddsförordningens tillämpningsområde inte ska gälla för personuppgiftsbehandling inom dessa verksamheter. (6.2.3 + 6.2.5)

FRA välkomnar möjligheten till gemensamt personuppgiftsansvar och direktåtkomst på det sätt som föreslås. (6.2.8 + 6.5.3)

FRA ser positivt på utredningens förslag till rättsliga grunder för försvarsunderrättelse-, utvecklings- och informationssäkerhetsverksamheten. FRA instämmer i bedömningen att den osäkerhet som finns när det gäller innebörden av anknytning till preciserad inriktning för försvarsunderrättelseverksamheten hämmar en effektiv underrättelseverksamhet. FRA anser att det är en fördel från integritetsskyddssynpunkt att, på sätt som föreslås, så långt det är möjligt precisera i vilka fall personuppgiftsbehandling får ske för andra ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in. (6.3.6-6.3.8)

FRA välkomnar utredningens förslag om behandling av allmänt tillgänglig information. (6.3.9)

FRA välkomnar förslaget till tydligt rättsligt stöd för FRA:s behandling av sådana personuppgifter som behövs för att tillgodose enskildas behov av information och behovet av information vid tillsyn och kontroll. (6.3.11)

FRA ser positivt på att utredningen föreslår en reglering av behandling av personuppgifter, i det skede då det ännu inte kunnat fastställas vilka personuppgifter som inhämtats, som anpassas till det mandat som lagstiftaren har gett FRA. Frågan är av central betydelse för FRA:s verksamhet. (6.4.5)

FRA avstyrker utredningens förslag om dels enskildas möjlighet till registerutdrag i försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamheten (6.7.3), dels enskildas möjlighet att begära rättelse, radering och begränsning av behandling av personuppgifter i samma verksamhet. (6.7.5)

FRA välkomnar utredningens förslag vad gäller 2 a § LSF med hänsyn till den otydlighet som finns om bestämmelsens räckvidd. (6.12.3)

6.2 Allmänna bestämmelser

6.2.3 Tillämpningsområden för lagen om behandling av personuppgifter vid Försvarets radioanstalt

Nationell säkerhet utgör medlemstatens prerogativ och är således uttryckligen undantagen från EU:s lagstiftningskompetens.

FRA:s försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet är i sin helhet en del av Sveriges försvar och nationella säkerhet och omfattas, liksom tidigare, därmed inte av unionsrätten.

Likasa är ändamålet med FRA:s informationssäkerhetsverksamhet att stödja verksamheter som har betydelse för Sveriges nationella säkerhet. FRA har i uppdrag att upptäcka och förebygga cyberangrepp mot de mest skyddsvärda verksamheterna i Sverige och FRA är en del av Sveriges cyberförsvar. FRA instämmer i utredningens bedömning att inte heller FRA:s informationssäkerhetsverksamhet omfattas av unionsrätten.

FRA instämmer mot denna bakgrund i utredningens förslag att lagen om behandling av personuppgifter vid FRA ska gälla behandling av personuppgifter i myndighetens försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet samt informationssäkerhetsverksamhet.

6.2.5 Lagen (2018:218) med kompletterande bestämmelser till EU:s dataskyddsförordning gäller inte personuppgiftsbehandling enligt de nya lagarna

FRA instämmer i att den lag som föreslås för FRA:s personuppgiftsbehandling ska vara helt självständig i förhållande till övrig lagstiftning på området och att således den bestämmelse i dataskyddslagen som utvidgar dataskyddsförordningens tillämpningsområde inte ska gälla för personuppgiftsbehandling inom FRA:s försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet samt informationssäkerhetsverksamhet.

6.2.8 Gemensamt personuppgiftsansvar

FRA välkomnar möjligheten till gemensamt personuppgiftsansvar på det sätt som föreslås i lag och förordning.

Olika former av samverkan mellan FRA och andra myndigheter, främst Försvarsmakten och Säkerhetspolisen, har blivit allt vanligare. Det är en nödvändig utveckling där den drivande faktorn är omvärldsutvecklingen med avseende på hot mot Sverige och svenska intressen. Rådande hotbilder är mångfasetterade och den enskilda myndighetens kunskapsläge är ofta ofullständigt. En konsekvent och tät samverkan är en förutsättning för att en nationell lägesbild avseende aktuella hot i varje givet ögonblick ska kunna produceras. Ett viktigt led i alla former av effektiv underrättelsesamverkan är möjligheten att kunna utbyta information och genomföra gemensam analys och värdering av informationen, även under tidskritiska förhållanden. Utbytet och den gemensamma analysen innehåller av nödvändighet även personuppgifter för att Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och FRA ska kunna bedöma t.ex. olika aktörers avsikter och förmoda att realisera avsikterna.

Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och FRA samarbetar nära t.ex. genom Nationellt centrum för terrorhotsbedömning (NCT). Myndigheternas samverkan är mot bakgrund av omvärldsutvecklingen ständigt under utveckling även inom andra områden, inte minst till gagn för möjligheterna att värna och upprätthålla Sveriges territoriella integritet.

Gemensamt personuppgiftsansvar kräver tydlighet avseende för vilket ändamål personuppgifter ska kunna få behandlas med sådant ansvar och noggranna överväganden vad gäller utförandet. Förslag till regleringar om personuppgiftsbehandling avseende Försvarsmakten, Säkerhetspolisen och FRA syftar till att omhänderta detta. De förpliktelser var och en av myndigheterna kommer att ha i egenskap av personuppgiftsansvarig kommer, på sätt som krävs i den föreslagna förordningen för FRA, att regleras i en skriftlig överenskommelse och kommer att kunna följas upp av tillsyns- och kontrollmyndigheter.

6.3 Behandlingen av personuppgifter

6.3.6 Försvarsunderrättelseverksamhet som rättslig grund för behandling av personuppgifter vid Försvarets radioanstalt

FRA ser positivt på förslaget till rättsliga grunder för försvarsunderrättelseverksamheten.

FRA instämmer i utredningens bedömning att den osäkerhet som finns när det gäller innebörden av anknytning till preciserad inriktning hämmar en effektiv underrättelseverksamhet.

Det kan i förväg fastställas att personuppgifter kommer att behandlas vid signalspaning till stöd för svensk utrikes-, säkerhets- och försvarspolitik samt i övrigt för kartläggning av yttre hot mot landet. Likaså att signalspaningen endast kommer att ske till stöd för ett eller flera av de i 1 § 2 stycket LSF angivna syftena. Därtill kan i förväg fastställas att den aktuella underrättelseproduktionen kommer att avse de utländska företeelser som anges i regeringens årliga inriktningsbeslut och att inhämtning till stöd för den produktionen alltid kommer att ske inom ramen för de tillstånd som lämnats av Försvarsunderrättsedomstolen.

Det är dock inte möjligt att i förväg förutse vilka enskilda händelser eller hot som kommer att inträffa, och därmed inte heller möjligt att förutse vilka personuppgifter som kommer att behandlas. Därmed uppkommer osäkerheter rörande innebörd och tillämpning av begreppet ”anknytning till en preciserad inriktning” vilket hämmar en effektiv och, med hänsyn till omvärldsutvecklingen, alltmer angelägen försvarsunderrättelseverksamhet.

FRA kommer alltjämt varje år inom ramen för sin sedvanliga verksamhetsstyrning att upprätta ett dokument med en s.k. produktionsplan för att kunna bedriva en effektiv försvarsunderrättelseverksamhet och för att uppfylla kravet på att personuppgifter endast får behandlas för särskilda, uttryckligt angivna och berättigade ändamål (se förslag till 2 kap. 11 § om grundläggande krav).

FRA anser i likhet med utredningen, att det är en fördel ur integritetsskyddssynpunkt att så långt det är möjligt precisera i vilka fall personuppgiftsbehandling får ske för andra ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in. Motsvarande tydliga bestämmelse finns inte i dagens regelverk.

När det gäller användning av personuppgifter från försvarsunderrättelseverksamheten i informationssäkerhetsverksamheten noteras att förslaget i 2 kap. 3 § 4 (och 2 kap. 7 § 3) omhändertar Datainspektionens tidigare förordade ändring i FRA-PUL i syfte att uppnå

rättslig tydlighet för verksamhetens behov av att överföra personuppgifter mellan försvarsunderrättelse- och informationssäkerhetsverksamheten³.

6.3.7 Utvecklingsverksamhet som rättslig grund för behandling av personuppgifter hos Försvarets radioanstalt

FRA ser positivt på utredningens förslag till rättsliga grunder för utvecklingsverksamheten. Dessa är i sak oförändrade i förhållande till vad som gäller idag.

Utvecklingsverksamhetens syfte är att säkerställa att en effektiv försvarsunderrättelseverksamhet kan bedrivas även när omvärldens teknik och telekommunikationer förändras. Det sker genom att utvecklingsverksamheten löpande förser försvarsunderrättelseverksamheten med nya metoder, verktyg och system.

Utvecklingsverksamheten avser att följa förändringar i signalmiljön (t.ex. vilka typer av trafik som förekommer i ett visst trafikstråk) liksom den tekniska utveckling som sker i signalmiljön (t.ex. vilka nya typer av radiosignaler som dykt upp i ett visst frekvensområde). Den följer även förändringar i signalskyddet (t.ex. nya kryptosystem).

Inhämtning sker, inom ramen för regeringens inriktning och Försvarsunderrättelsedomstolens tillstånd, i denna verksamhet. För att kartlägga vilka typer av trafik som förekommer inom ett visst trafikstråk måste en kortvarig inhämtning av trafikstråket genomföras. För att undersöka nya radiosignaler och nya kryptosystem måste testmaterial inhämtas. För att testa att ny inhämtningsteknik och tillhörande metodik fungerar korrekt innan lösningen tas i drift måste tester genomföras. Dessa tester omfattar av uppenbara skäl även inhämtning i den skarpa signalmiljö där tekniken är avsedd att användas efter driftsättning. Eftersom de signaler som inhämtas inom utvecklingsverksamheten i de flesta fall innehåller personuppgifter är det uppenbart att personuppgiftsbehandling är nödvändig inom denna verksamhet.

FRA ser positivt på utredningens förslag till precisering av i vilka fall personuppgiftsbehandling får ske för andra ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in. Vad gäller vidarebehandling av personuppgifter för försvarsunderrättelseändamål kan konstateras att utvecklingsverksamheten syftar till att främja försvarsunderrättelseverksamheten. Det måste således vara förenligt med det ändamål för vilka uppgifterna samlas in att uppgifterna också till del behandlas i försvarsunderrättelseverksamheten. Sådan behandling i försvarsunderrättelseverksamheten avser dock huvudsakligen kunskapsuppbyggnad kring underrättelsemålen. Utvecklingsverksamheten genererar ingen egen underrättelserapportering, utan bidrar indirekt till en förbättrad försvarsunderrättelserapportering på ovan nämnda sätt.

³ Datainspektionens samrådsyttrande den 29 maj 2013 (dnr 707-2013, FRA:s dnr 20 400:3418/13:2) rörande föreskrifter och allmänna råd om tekniskt detekterings- och varningssystem (TDV). Samrådsyttrandet berörde bl.a. frågan om överföring av personuppgifter mellan verksamheter vid FRA.

6.3.8 Informationssäkerhet som rättslig grund för behandling av personuppgifter hos Försvarets radioanstalt

FRA ser positivt på utredningens förslag till dels rättsliga grunder för informationssäkerhetsverksamheten, dels preciseringen av i vilka fall personuppgiftsbehandling får ske för andra ändamål än det för vilket uppgifterna har samlats in (jfr även under 6.3.6 och Datainspektionens samrådsyttrande).

6.3.9 Rättsliga grunder för behandling vid Försvarets radioanstalt av allmänt tillgänglig information för vissa ändamål

FRA välkomnar utredningens förslag och bedömning vad gäller behandling av allmänt tillgänglig information.

Behoven att behandla personuppgifter som utgör allmänt tillgänglig information är desamma för försvarsunderrättelse-, utvecklings- och informationssäkerhetsverksamheten. Dessa verksamheter syftar till att på olika sätt möjliggöra skydd för Sverige och svenska intressen och motverka hot mot svenska liv, hot mot svensk konfidentiell information och hot mot svensk kritisk infrastruktur.

6.3.11 Rättsliga grunder för behandling av personuppgifter för att tillgodose behov av information hos enskilda och behov av information vid tillsyn och kontroll

FRA välkomnar förslaget till tydligt rättsligt stöd för FRA:s behandling av sådana personuppgifter som behövs för att tillgodose enskildas behov av information enligt 5 kap. lagförslaget och behovet av information vid tillsyn och kontroll.

Sökningar i FRA:s system med de ingångsvärden som lämnas av en sökande eller en tillsyns- eller kontrollmyndighet innebär behandling av personuppgifter som inte har stöd i bestämmelser rörande försvarsunderrättelse-, utvecklings- eller informationssäkerhetsverksamheten.

6.4 Grundläggande krav på behandling av personuppgifter

6.4.3 Behandling av personnummer och samordningsnummer

FRA instämmer i utredningens bedömning att FRA i liten omfattning behandlar personnummer och samordningsnummer i försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamheten eftersom verksamheten är inriktad på utländska förhållanden. Den nuvarande bestämmelsen i 1 kap. 12 § FRA-PuL⁴ har därför ingen reell betydelse. Även inom informat-

⁴ 1 kap. 12 § lag (2007:259) om behandling av personuppgifter i Försvarets radioanstalts försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet (FRA-PuL) innehåller följande. Uppgifter om personnummer eller samordningsnummer får behandlas bara när det är klart motiverat med hänsyn till ändamålet med behandlingen, vikten av en säker identifiering, eller något annat beaktansvärt skäl.

ionssäkerhetsverksamheten behandlas personnummer och samordningsnummer i liten omfattning. Eventuell reglering skulle sakna reell betydelse även där.

FRA ser därför positivt på att utredningen inte föreslår någon motsvarande bestämmelse i den nya lagen. I de fall personnummer- och samordningsnummer behandlas kommer den behandlingen att träffas av alla de regler som gäller för behandling av personuppgifter, ex bestämmelserna om rättsliga grunder och grundläggande krav.

6.4.5 Behandling av personuppgifter i vissa fall

FRA har i uppdrag att för försvarsunderrättelseändamål inhämta signaler i elektronisk form vid signalspaning. FRA vet från början att den information som behandlas vid inhämtningen i mycket stor utsträckning innehåller personuppgifter, dock inte vilka dessa personuppgifter är. Många av de personuppgifter som behandlas på automatisk väg blir aldrig föremål för manuell granskning och i merparten av fallen förstörs informationen efter den inledande automatiska behandlingen.

Det är en omöjlighet för FRA att, såvida inte en analytiker manuellt bearbetat och bedömt personuppgifterna, hävda att samtliga personuppgifter som förekommer i de signaler i vilka FRA bedriver inhämtning behandlas i enlighet med bestämmelserna om grundläggande krav, ändamål samt behandling av känsliga personuppgifter och personnummer. FRA instämmer således i Datainspektionens bedömning⁵ att det inte är möjligt att tillämpa 1 kap. 13 § FRA-PuL⁶ i samband med signalspaning enligt LSF.

Likaså behandlar FRA personuppgifter inom ramen för utvecklingsverksamheten, t.ex. när FRA följer den tekniska utvecklingen genom att analysera hur en ny kommunikationstjänst återspeglas i signalmiljön. Framgångsrikt analysarbete innebär ofta att FRA så småningom kommer i kontakt med de personuppgifter som förmedlas genom denna nya tjänst (inuti teledresser eller som del av innehållet) även om det i sådana sammanhang typiskt saknar betydelse vilka personuppgifterna är. Det är de signaltekniska detaljerna som är intressanta för analysen.

FRA ser positivt på att utredningen anpassat bestämmelsen till det mandat som lagstiftaren har gett FRA i LSF genom att reglera det skede då det ännu inte kunnat fastställas vilka personuppgifter som inhämtats. Frågan är av central betydelse för FRA:s verksamhet.

⁵ Datainspektionens rapport den 24 oktober 2016 (dnr 2331-2015).

⁶ 1 kap. 13 § FRA-PuL innehåller följande. Behandling som innebär inhämtning av uppgifter genom signalspaning, lagring av uppgifter som sker omedelbart därefter samt bearbetning av information i form av kryptoforcering och språklig översättning skall inte anses som oförenlig med bestämmelserna i 6 och 8-12 §§ i det skede av behandlingen då det ännu inte kunnat fastställas om informationen innehåller personuppgifter.

Det finns i detta sammanhang skäl att notera att det i 7 § LSF p 1 finns krav på förstöring när det gäller information som berör en viss fysisk person men som bedömts sakna betydelse för försvarsunderrättelse- eller utvecklingsverksamheten. Denna bestämmelse aktualiseras i samma skede då det står klart vilka personuppgifter som informationen innehåller.

Även inom informationssäkerhetsverksamheten är det först i ett senare skede av informationshanteringen som det kan bli känt för en medarbetare vilka personuppgifter som behandlas. Exempelvis lagrar verksamheten resultat av automatiska analyser av sensortrafik. Det görs som ett led i att verifiera att tekniken fungerar och i förlängningen för att förbättra metodiken. Merparten av denna bearbetning sker automatiskt, men en medarbetare kan behöva manuellt granska informationen och resultaten. Då granskas även förekommande personuppgifter.

6.5 Gemensamt tillgängliga uppgifter

6.5.3 Direktåtkomst till personuppgifter vid Försvarets radioanstalt

FRA beskriver i korthet ovan (under 6.2.8) vikten av nära samarbeten. Skälen är desamma vad avser möjligheter till direktåtkomst. FRA ser det som positivt att möjligheterna till direktåtkomst utökas samt ges såväl inom försvarsunderrättelseverksamheten som inom informationssäkerhetsverksamheten. De nya möjligheterna skulle kunna bli avgörande i förhållande till Sveriges och svenskars säkerhet mot yttre hot, såsom exempelvis vid ett förmodat förestående terrordåd, stöd till internationella insatser eller vid allvarligare IT-angrepp mot landet.

Direktåtkomst, liksom användning av gemensamt personuppgiftsansvar, har endast sin tillämplighet mellan underrättelsefunktioner som redan är delaktiga i ett tätt och interaktivt samarbete inom ramen för de utländska förhållanden som försvarsunderrättelseverksamheten inriktas mot. De personuppgifter som delas och kommer att delas genom t.ex. direktåtkomst är sådana som bedömts vara relevanta för gemensamma underrättelseområden.

6.6 Skyldigheter som personuppgiftsansvarig

6.6.5 Dataskyddsombud

FRA ser positivt på förslaget som innebär att dataskyddsombudet enligt den nya lagen om personuppgiftsbehandlingen vid FRA har uppgifter som är snarlika det nuvarande personuppgiftsombudet enligt FRA-PuL. Förslaget avseende dataskyddsombud är ändamålsenligt enligt FRA:s mening.

6.6.7 Bestämmelser om konsekvensbedömningar bör inte införas

FRA instämmer i utredningens bedömning att särskilda regler om konsekvensbedömningar inte bör föras in i den föreslagna lagen.

6.7 Enskildas rättigheter

6.7.3 Enskilds rätt till personrelaterad information hos Försvarets radioanstalt (s. 240 f)

Enskildas möjlighet att begära registerutdrag i FRA:s försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet är i praktiken obefintlig med hänsyn till den sekretess som av naturliga skäl omgärdar verksamheten. Europadomstolen har nyligen i ett avgörande rörande bestämmelsen om registerutdrag i den svenska lagstiftningen om signalspaning också konstaterat att ”the Court cannot find that it has practical importance”⁷. Samtidigt föranleder varje ansökan resurskrävande arbetsinsatser bestående av genomsökningar av FRA:s många it-system.

FRA anser mot denna bakgrund att möjligheten för enskilda att ansöka om registerutdrag inom FRA:s försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet inte bör vara kvar, särskilt också med tanke på den oberoende kontroll som sker av Datainspektionen och framför allt Siun⁸.

FRA avstyrker således utredningens förslag om enskildas möjlighet till registerutdrag i försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamheten.

6.7.5 Rätten till rättelse, radering och begränsning av behandlingen

Europadomstolen har i avgörandet om den svenska signalspaningslagstiftningen, i anslutning till frågan om enskildas möjlighet att begära registerutdrag, anfört följande om enskildas möjlighet att begära rättelse, radering och begränsning av behandling. “Furthermore, the FRA’s procedure to correct, block or destroy personal data (paragraph 48) is dependent on the individual’s knowledge that personal data has been registered and the nature of that data. Therefore, that remedy must be deemed to be ineffective in practice.”⁹

FRA avstyrker mot denna bakgrund utredningens förslag om enskildas möjlighet att begära rättelse, radering och begränsning av behandling av personuppgifter i försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamheten.

⁷ Europadomstolens avgörande den 19 juni 2018 i mål mellan Centrum för rättvisa och Sverige (Application no. 35252/08); paragraferna 174 och 175.

⁸ Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten. Siun har bl.a. en utredningsskyldighet enligt 10 a § LSF.

⁹ Europadomstolens avgörande den 19 juni 2018 i mål mellan Centrum för rättvisa och Sverige (Application no. 35252/08); paragraf 175.

6.8 Tillsyn och kontroll

6.8.2 Rapporteringsskyldighet för personuppgiftsincidenter bör inte införas i de nya lagarna

Eventuella personuppgiftsincidenter som inträffar i FRA:s informationssystem för försvarsunderrättelse-, utvecklings- och informationssäkerhetsverksamheten kommer, som utredningen konstaterat, att röra nationell säkerhet. Sådana incidenter rapporteras i enlighet med säkerhetsskyddsregleringen. FRA instämmer därför i utredningens bedömning att rapporteringsskyldighet för personuppgiftsincidenter inte bör införas.

6.8.3 Sanktionsavgift bör inte få tas ut

FRA har i ett tidigare remissyttrande rörande Säkerhetspolisens datalag¹⁰ ifrågasatt om det är lämpligt att sanktionsavgifter ska kunna tas ut av myndigheter.

FRA instämmer i utredningens bedömning att den tillsyn, kontroll och granskning som föreslås beträffande FRA och som redan idag gäller genom bestämmelser i FRA-PUL och LSF utgör tillräckliga sanktionsmöjligheter och att bestämmelse om sanktionsavgift således inte bör införas.

6.12 Ändringar i andra författningar till följd av utredningens förslag

6.12.3 Ändring i lagen (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet

Signaler som utväxlas autonomt mellan tekniska system och inte innehåller personuppgifter innehåller följaktligen ingen mänsklig kommunikation och inhämtningen har därmed, såsom utredningen har konstaterat, ingen betydelse för den personliga integriteten. Ett exempel på sådana tekniska signaler är radarsignaler som är av betydelse för det s.k. signalreferensbiblioteket som FRA har till uppgift att vidmakthålla och utveckla för Försvarmaktens behov av skydd för dess plattformar, bl.a. vid upprätthållande av Sveriges territoriella integritet.

FRA välkomnar därför utredningens förslag vad gäller 2 a § LSF med hänsyn till den otydlighet som finns om bestämmelsens räckvidd i detta avseende.

6.12.4 Ändring i förordningen (2009:969) med instruktion för Statens inspektion för försvarsunderrättelseverksamheten

FRA instämmer i utredningens bedömning att hänvisningen i 3 § Siuns instruktion bör ta direkt sikte på FRA:s försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamhet. Behandling

¹⁰ Remissyttrande dels den 31 augusti 2017 m a a betänkandet Ny dataskyddslag (SOU 2017:39) (FRA:s dnr 20 400:3498/17:2), dels den 8 januari 2018 m a a slutbetänkandet Brottsdatalagen – kompletterande lagstiftning (SOU 2017:74) (FRA:s dnr 20 400:3895/17:3).

FRA

av personuppgifter i informationssäkerhetsverksamheten omfattas redan idag av Datainspektionens tillsyn och bör så göra även fortsättningsvis.

FRA välkomnar förslaget att Siun även ska ha till uppgift att lämna råd och stöd beträffande FRA:s skyldigheter i försvarsunderrättelse- och utvecklingsverksamheten. Det motsvarande föreslås även vad gäller Datainspektionen (se 6 kap. 1 § lagförslaget).

I detta ärende har generaldirektör Dag Hartelius beslutat. I den slutliga handläggningen har också deltagit planeringschef Karin Ringnér, tjf kommunikationschef Fredrik Wallin, tjf avdelningschefer Johan Westman, Wiktor Jonsson, Thomas Johansson och Alexandra Lindgren samt chefsjurist Michaela Dráb, tillika föredragande.

Försvarets radioanstalt

Dag Hartelius

Michaela Dráb

Sändlista

För kännedom:

Försvarsdepartementet/SUND

Internt FRA

GD

ÖD

Chefsjuristen

C Plan

Tjf kommunikationschef

AC